

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/126/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111215963
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 05. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8111215963.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom Piešťany, Teplická 7434/147, IČO: 36234176, proti žalovanému M. Z., nar. XX. X. XXXX, bytom V., M. XX, o zaplatenie 1.700,50 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 2. 3. 2012, č. k. 11C 219/2011-42 jednohlasne takto

r o z h o d o l :

I. P o t v r d u j e rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa žalovanému n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 941,48 Eur s 0,024 % denne od 27.4.2009 do zaplatenia s povolením splátok po 100 Eur mesačne. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

2. Prvostupňový súd podľa § 39 posúdil zmluvu o spotrebiteľskom úvere za neplatnú v celom rozsahu z dôvodu neprimeranej výšky úroky (38,43 % p.a.). Porovnal priemerné úroky v obdobných úverových vzťahov zverejnených centrálnou bankou 15,49 % p.a. Za úver 995,82 Eur sa dohodol záväzok vrátiť 1.836,72 Eur. Zmluvnú pokutu (6,64 Eur a 12,24 Eur) posúdil ako neplatnú navyše z dôvodu umiestnenia jej textu len vo všeobecných zmluvných podmienkach, ktoré žalovaný nepodpísal, a teda na úkor zákonom vyžadovanej písomnej formy. Konečne poplatok za upomienku (opakovane po 3,32 Eur) nepriznal z dôvodu, že ho vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku pre jeho výšku.

3. Prvostupňový súd z uvedených dôvodov priznal žalobcovi z navrhovaného plnenia len bezdôvodné obohatenie ako rozdiel medzi výškou fakticky poskytnutého úveru (995,82 Eur) a splatenou sumou (54,34 Eur) s úrokmi z omeškania (8,76% p.a.), ktoré sa vtesnali do administratívneho limitu (9% p.a.; § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 nar. vl. 87/1995 Z.z.). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodol, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania z dôvodu čiastočného úspechu každého z nich podľa § 142 ods. 2 O.s.p.).

4. Žalobca v odvolaní navrhol rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok v rozsahu suspenzívneho účinku odvolania v zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania (§ 206 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok prvostupňového súdu je vo výroku vecne správny.

6. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú súdnej kontrole vo svetle imperatívu dobrých mravov (§ 39 OZ).

7. Judikatúra súdov nikdy nespochybnila, že neprimerané úroky sú v rozpore s pravidlami správania sa, ktoré sú v spoločnosti v prevažnej miere uznávané a predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok (porov. rozhodnutia NS SR sp. zn. 1MCdo 1/09 z 31.7.2009, NS SR sp. zn. 5Cdo 26/2011 z 26.4.2012., NS ČR sp. zn. 21Cdo 1484/04 z 15.12.2004, KS v Prešove sp. zn. 3Co 3/2011 z 12.10.2011, 3Co 67/2012 z 24.10.2012).

8. Žalobca namieta súdnu kontrolu úrokov ako ceny plnenia s odkazom na ust. 53 ods. 1 OZ (v znení ku dňu vzniku zmluvy 10.12.2008): „Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.“

9. Vo vzťahu k tejto odvolacej námietke žalobcu odvolací súd poukazuje na záväzok členských štátov k lojalite k aktom súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „súdny dvor“), (čl. 4 Zmluvy o Európskej únii).

10. Súdny dvor v rozsudku C 484/08 - Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid proti Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc) rozhodol: Článok 4 ods. 2 a článok 8 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa musia vykladať v tom zmysle, že nebránia takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá umožňuje súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa definície hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti medzi cenou a odmenou na jednej strane a službami či tovarmi poskytnutými v protihodnote na strane druhej, aj keď sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne“.

11. Slovenská republika vo vzťahu k cene úverov v spotrebiteľských veciach reguláciu má v ust. § 53 ods. 6 OZ.

12. Cena plnenia nie je preto vyňatá zo súdnej kontroly jej primeranosti a ani kontroly podľa generálnej klauzuly (§ 53 ods. 1 OZ). Odvolacia námietka žalobcu, ktorou namieta súdnu kontrolu ceny úveru je preto nedôvodná a za nedôvodnú ju treba považovať, aj pokiaľ ide o výšku úrokov 38,43 %. V tomto smere sa odvolací súd pridržiava judikatúry Krajského súdu v Prešove, podľa ktorej ak úroky prevýšia priemer úrokov na trhu pri porovnateľnom úvere o viac ako o 100%, sú neprijateľné a odporujú dobrým mravom (porov. rozhodnutie rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co 3/2011 z 12.10.2011).

13. Odvolateľ síce dôvodne poukazuje na špecifiká nebankového sektoru, na rizika s menej náročným zabezpečením úverov, na pohodlnejšie vybavenie úveru, no podľa názoru odvolacieho súdu aj prevýšenie úrokov o 100% oproti priemeru úrokov za úvery poskytované bankami plne pokrýva obavy poskytovateľov úverov nebankového typu, najmä ak majú rovnakú povinnosť posudzovať bonitu spotrebiteľa. Prevýšenie úročenia o viac ako 100% priemeru v bankách je už netolerovateľné za žiadnych okolností a odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, ktorý odmietol chrániť úroky 38,43%. Úroky vyššie ako 100% oproti priemeru v bankách za porovnateľný produkt sú zvlášť v spotrebiteľských zmluvách neprijateľné.

14. Odvolateľ poukazuje na dispozitívnu povahu právneho úkonu a že dohoda o úrokoch sa neprieči podľa neho žiadnemu kogentnému ustanoveniu zákona. K tomu odvolací súd poznamenáva, že „sporné

úroky súd podrobil súdnej kontrole neprijateľnosti a ustanovenie čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS je treba považovať za ustanovenie rovnocenné vnútroštátnym kogentným ustanoveniam právneho poriadku (porov. rozsudky Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-168/05 Mostaza Claro, C-618/10 Banco Espanol).

15. Žalobca v odvolaní vyjadril nesúhlas s názorom o neplatnosti celej zmluvy. V tejto časti sa odvolací súd s odvolateľom stotožňuje. Neplatnosť celej úverovej zmluvy je akýmsi ultima ratio, keď je zmluva ako celok neudržateľná za žiadnych okolností (porov. rozsudok KS v Prešove vo veci 18Co 109/2011 SMART Capital, v ktorom sa konštatoval rozpor so zákonom v každom článku zmluvy).

16. Neplatnosť celej zmluvy ako celku nebolo možné konštatovať, a to so zreteľom na povahu právneho úkonu, okolnosti uzavretia zmluvy a obsah zmluvy bez ohľadu na záujmy účastníkov zmluvy (§ 41 OZ; C-453/10 Pereničová). Spotrebiteľ pri neplatnej zmluve musí navyiac vrátiť ihneď bezdôvodné obohatenie, kým pri zachovaní platnosti zmluvy zbavenej neprijateľných podmienok má zachované splátky (porov. YNOS, stanovisko generálneho advokáta Tizzano).

17. Napriek dôvodnosti odvolacej námietky je však rozsudok prvostupňového súdu vo výroku správny, pretože úroky sú neplatné v celom rozsahu a nemožno ich moderovať (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-618/10, Banco Espanol).

18. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje aj s právnym názorom prvostupňového súdu v časti o zmluvnej pokute, ktorá je dohodnutá neplatne pre nedodržanie zákonom vyžadovanej písomnej formy (§ 40 ods. 1, § 544 ods. 2 OZ). Všeobecné obchodné podmienky by mali zmluvu len dopĺňať a bežne sa priemerní spotrebiteľia spoliehajú na vysvetľovaciu funkciu všeobecných obchodných podmienok. Navyše odvolací súd objektívne považuje všeobecné podmienky za neinkorporované do zmluvy, pretože niet platnej inkorporačnej doložky. Žalobca síce má v spodnej časti textu zmluvy pod čiarou text pripodobňujúci klauzulu o to, že spotrebiteľ je oboznámený so všeobecnými podmienkami, no urobil to nepochopiteľne menším písmom oproti textu esenciálnych náležitostí zmluvy a tak sa spotrebiteľ mohol dôvodne spoliehať (objektívne), že „tam už nie sú až tak dôležité zmluvné podmienky“. Takúto netransparentnú inkorporačnú doložku je preto dôvodné označiť za neprijateľnú zmluvnú podmienku z dôvodu netransparentnosti, a preto neplatnú (§ 53 ods. 1, 5 OZ). K nedodržaniu písomnej formy klauzuly vo všeobecných podmienkach porov. aj uznesenie NS SR vo veci 2Cdo 245/2010).

19. K poplatku za upomienku sa odvolací súd rovnako stotožňuje s prvostupňovým súdom. Krajský súd v Prešove vo veci 18Co 109/2011 z 21.11.2012 definoval neprijateľnú zmluvnú podmienku a odvolací súd sa s touto definíciou stotožňuje cit.: „Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s "ratio legis" zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar.vl. 87/1995 Z. z.). Za neprijateľnú sa považuje aj zmluvná podmienka, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch.“

20. Poplatok za upomienku tak, ako ho má žalobca naformulovaný umožňuje získať na úkor spotrebiteľa majetkový prospech, ktorý prevyšuje skutočné výdavky žalobcu na upomienku. Zákon za príslušenstvo označuje inter alia náklady na uplatnenie pohľadávky. Zákon teda predpokladá presné výdavky. Ani pokiaľ ide o škodu, ktorú by veriteľovi bolo dôvodné priznať pre porušenie povinnosti zo zmluvy, nemožno priznať veriteľovi viac ako skutočnú ujmu, či ušlý zisk. Obdobne ani v rámci inštitútu trov konania nemožno uvažovať o dôvodnosti plnenia nad rámec skutočných a účelných výdavkov. Paušálna výška poplatku za upomienku bez transparentného výpočtu skutočných nákladov plne zapadá do definície neprijateľnej zmluvnej podmienky (v rozpore s ratio legis zákona“ a z dôvodu „neurčitosti a nedostatočnej transparentnosti).

21. Z hľadiska otázky, či neprimerané úroky moderovať alebo či sú neplatné v celom rozsahu, odvolací súd poukazuje na rozsudok súdneho dvora C-618/10 Banco Espanol, podľa ktorého by nič neodradilo dodávateľa v ďalšom používaní nekalej podmienky, ak by z času načas len niektorý súd znížil výšku úrokov, cit. „Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje právna úprava členského štátu, akou je článok 83 legislatívneho dekrétu 1/2007 o prepracovaní všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov a ďalších doplňujúcich zákonov (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) zo 16. novembra 2007, ktorá vnútroštátnemu súdu umožňuje v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, doplniť uvedenú zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky.“

22. Vo svetle uvedených dôvodov nejde ani o odvolateľom tvrdený paternalizmus štátu, ale o napĺňovanie pravidiel verejného poriadku v oblasti neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách (porov. uznesenie SD C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčkovská, bod 50).

23. Prvostupňový súd rozhodol vo výroku vecne správne. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu potvrdil, vrátane správneho výroku o trovách konania. Výrok o nepriznaní trov odvolacieho konania odvolací súd založil na neuplatnení náhrady trov konania zo strany úspešného žalovaného.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.